

6. Парето В. Компедіум по общей социологии // Антология мировой политической мысли. В 5 томах. Т. 2. – М.: Мысль, 1997. – С. 59-79.
7. Моска Г. Правящий класс // Антология мировой политической мысли. В 5 томах. – Т. 2. – М.: Мысль, 1997. – С. 118-134.
8. Вебер М. Политика как призвание и профессия // Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – С. 644-706.

Сушко А. І., ОНЮА

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Формирование современной социальной политики в условиях реалий информационного общества невозможно без учета влияния коммуникативной среды. Это важное направление исследования в рамках различных моделей и подходов политической коммуникации. В Украине рассмотрение данной проблематики в начальной стадии, ее результаты позволяют усилить процесс взаимозависимости общества, власти и граждан посредством развития социальной сферы.

Forming of modern social politics in the conditions of information society is impossible without taking into account of communicative environment influence. It is important direction of research within the framework of different models and approaches of political communication. In Ukraine consideration of this problems is in the initial stage, its results allow to strengthen process of interdependence of society, authorities and citizens by means of development of social sphere.

Історичний досвід свідчить, що держава завжди була найбільш дієвим інструментом, який технічно та соціально інтегрує владу, населення та територію. Фундаментальним призначенням цього інституту була організація соціального порядку при допомозі апарату влади і управління. Сучасна епоха інформаційного суспільства висуває до нього вимогу пов'язану зі зберіганням комунікативного середовища, з розвитком солідаризації своїх структур. Розгляд даної проблематики методологічно підготовлено працями Х. Арендт, М. Фуко, Н. Лумана, а також підходами, що розвивають діалоговий, комунікативний погляд на соціальні процеси та інститути. Особливе місце тут займає теорія організаційної комунікації, що сформувалася в 50-60-х рр. ХХ ст.

Класична формула політичної комунікації була створена американським політологом Г. Ласуелом. Згідно цієї формули, комунікація є процесом, в ході якого комунікатор впливає на реципієнта, доносячи до нього повідомлення за допомогою будь-якого засобу зв'язку або каналу. Всі інші моделі політичної комунікації базуються на даній формулі Ласуела. Очевидно, що не дивлячись на різницю в нюансах вони розглядають комунікацію як трансляцію сенсів та інформації. В сучасній комунікативістиці подібне уявлення кристалізується в комунікаційну модель передачі. Стійкість даної моделі багато в чому пояснюється тим, що її ядро складають структурні метафори транспортування і трубопроводу [1, с. 15].

В Україні майже відсутні спеціальні дослідження комунікативної природи соціальної політики. Звичайно, що наявні праці по соціальній політиці повністю не ігнорують її комунікативну специфіку і автори розглядають окремі аспекти цієї проблеми.

Розглядаючи феномен соціальної політики в якості комунікації в рамках моделей політичної комунікації – Г. Ласуела, Р. Бредона, М. Дефлера – слід виходити з принципу континуальності та односторонності впливу комунікатора на реципієнта. В базовій моделі цей принцип знаходить втілення в тезі про неможливість ніякого впливу, крім впливу соціальної політики на громадян та окремі групи. Але в сучасних умовах інформаційного суспільства дана теза викликає певні застереження.

Комунікації достатньо потужно впливають на соціальну сферу. Так Н. Луман стверджує, що будь-які “соціальні системи утворюються ... виключно завдяки комунікації” і в силу “необхідності селективного узгодження” інформації [2, с. 13]. Чим більш різноманітні панелі комунікацій, тим більш змістовним є взаємовідносини влади та суспільства, та більш органічні контакти представників різних соціальних груп.

В свою чергу, соціальна політика як сфера знання визначається “інтересом доцільної моделі, яка об'єднує політичну систему й процеси, що відбуваються в ній, вірою у важливість тих наслідків, що спричиняють дії уряду, прагненням до досягнення як корисних, так і глибоких теоретичних і емпіричних знань, а також переконанням у важливості демократії” [3, с. 528-529].

Тому важливим завданням при розгляді соціальної політики держави стає концепт комунікації. Звернення до нього дозволяє зрозуміти властивості формування соціальної політики з урахуванням реалій інформаційного суспільства ХХІ ст. з однієї сторони та

умов трансформації суспільної системи України з іншої. Цей процес вимагає активізації потенційних можливостей усіх громадян, розриву з ідеологією примусової опіки та патерналізму.

Соціальна політика передбачає визначення глибинних тенденцій розвитку у всіх сферах суспільного життя, що обумовлюють процес розвитку соціального буття та соціальної безпеки людини та цілеспрямований вплив на них суб'єктів регулятивної діяльності. Така політика має виявляти та розв'язувати суперечності в соціальних відносинах суспільства, міжособистісних соціальних зв'язках людей [4, с. 130].

Коло учасників, здатних підключитись до формування та реалізації соціальної політики, достатньо широке. Крім представників влади в цих процесах приймають участь громадські об'єднання, ЗМІ, експерти, електорат та багато інших суб'єктів. При цьому всі вони переслідують власну мету, а не просто виконують чиїсь побажання і з кожним з них потрібно знайти спільну мову. Тому для сучасної соціальної політики характерно формування еластичної системи комунікацій.

Також слід відзначити, що інформаційне суспільство яке формується в сучасних умовах примушує по іншому розглядати природу не лише соціальних інститутів, але й соціального простору в цілому. В наш час основою взаємодії стає саме факт комунікації, яка відображає спроможність (неспроможність) акторів підтримувати стійке спілкування, забезпечуючи власному цільовому проекту ту чи іншу форму підтримки.

В рамках євроінтеграції країни-учасниці спочатку акцентували увагу на проблемах економічної сфери в 50-70-х роках. З 80-х років в центрі уваги опинилися проблеми соціального та політико-культурного контексту реалізації європейського проекту. Причому перспективи та конкретні напрямки гармонізації політики в соціальній сфері викликали найбільш гострі суперечки.

По-перше, перспективи досягнення соціальної солідарності – це найбільш складна проблема сучасної політичної науки. Подібна солідарність вимагає подолання орієнтації на захист групових інтересів, зміни менталітету великих соціальних груп на користь загального благополуччя.

По-друге, в умовах глобалізації все більше уваги приділяється цільовій соціокультурній інтеграції носіїв інших культурних традицій в суспільство, що їх приймає, включення їх в діяльність соціальних інститутів даної країни. Основні механізми соціалізації

людини (в першу чергу, інститути системи освіти) як правило керуються державою. Але в сучасному інформаційному просторі самі ці інститути вже не мають тієї переваги в формуванні світогляду та соціального статусу, яким вони володіли раніше. В європейських країнах чітка тенденція щодо розподілу відповідальності в прийнятті та реалізації рішень, що відносяться до побутового життя людей, між державою, громадянським суспільством, корпоративним сектором, що репрезентує бізнес. Одна частина аналітиків стверджує, що це «розподільче управління», інша – про практику наділення суспільства відповідними повноваженнями. На практиці мова йде про пошуки шляхів втілення в сферу, яка раніше була переважно державної відповідальності недержавних акторів та стимуляції соціальної активності людей [5, с. 91].

В розвинутих країнах внаслідок трансформації соціокультурної сфери вже з'явилися нові системи орієнтацій та переваг. Більш того, ряд авторів розглядають питання про нову політичну культуру, яка стала формуватись в 70-х рр. XX ст. під впливом «кумулятивного» соціального ефекту расових, етнонаціональних, екологічних та інших значимих розколів суспільства, що помітно потіснили звичні класові розмежування. Характерно, що подібний тип культури стимулює тенденцію демократизації публічного життя.

Проблема для України – дезінтеграція соціальних та політичних зв'язків – неминуче обумовлює появу багатьох зон конфліктності, домінування, у багатьох випадках нераціональної поведінки. Тому, розвиток політики, яка націлена на вирішення конкретних проблем, розширення участі громадян в управлінні, послаблення ієрархічних політичних організацій дозволить сформувати принципово іншу ситуацію в соціальній сфері суспільства. Поява нових суспільно-політичних об'єднань, які орієнтовані на підтримку прямих зв'язків з виборцями і безпосередньо реагують на їх потреби, прискорить ці процеси. Звичайно, що нові групи будуть приймати участь у визначенні основних напрямків соціальної політики, поряд з політичними партіями та претендувати на участь в наданні послуг, конкуруючи з державними структурами та профспілками.

У лідерів світового науково-технічного прогресу – США та Японії одна із головних складових їх ролі – це частка інформаційного сектора у створенні ВВП. У кожній з цих країн вона досягає до 40 %, а, наприклад, в Україні та РФ – до 2 % [6, с. 5]. Слід підкреслити, що більшість аналітиків покладає на інформаційно-комунікативні технології не тільки роль локомотива в економіках

країн, які відстали. Вважається, що дані технології вирішать і соціальні проблеми – допоможуть подолати нерівність між заможними та бідними. Частина вчених, наприклад Лауреат Нобелівської премії, відомий американський економіст Дж. Стігліц [див. 7, с. 8] висловлюють іншу точку зору.

Амбівалентність наслідків вдосконалення електронних комунікацій та інтерактивних технологій проявляється не лише у впливі на соціальну диференціацію суспільства (зокрема, отримання деякими соціальними стратами непропорційно значимого представництва в мережі), але й підштовхуючи людей до переусвідомлення свого індивідуального та групового досвіду, продукцію в них нові очікування, змінює саму структуру їх соціополітичних інтересів. Той же ефект має і віртуалізація соціального простору – переплетення реальних та придуманих подій породжує у людей елементи скепсису, підриває основи раціональної соціальної орієнтації, і, нарешті, сучасні комунікації утворюють якісно іншу соціальну атмосферу.

Так, період постмодерна породжує зовсім інші принципи взаємодії влади, індивіда та суспільства. Достатньо умовною є монополізація влади на інформаційний простір в силу багатогранності джерел інформації. В цьому аспекті по різному складається взаємозв'язок між інформатизацією та політизацією населення. Одні вчені вважають, що цей зв'язок прямий, інші, що в сучасних умовах інформаційний потік стимулює скоріше індивідуалізацію, чим політизацію соціального життя людини [8, с. 11].

Таким чином, аналіз даної проблематики свідчить про значний творчий потенціал комунікативного підходу в дослідженні феномену соціальної політики. Цей підхід дозволяє значно розширити уявлення про сферу соціальних відносин, розглянути процеси зростання складності самої системи.

Література:

1. Лассуелл Г. Структура и функции массовой коммуникации в обществе // Массовая коммуникация и общество. Введение в теорию исследования. – М., 2003.
2. Луман Н. Власть. – М.: Праксис, 2001. – 256 с.
3. Нельсон Б. Дж. Социальная политика и управление: общие проблемы / Политическая наука. Новые направления. – М., 1999.
4. Скуратівський В. А. Соціальна політика як суспільний феномен та вид практичної діяльності // Вісник УАДУ при Президентові України. – 1997. – № 1. – С. 130.

5. Семененко, И. С. Метаморфозы европейской идентичности // Политические исследования. – 2008. – № 3.
6. Огурцов А., Мамаев Л., Заліщук В. Вихід на інноваційний шлях розвитку суспільства // Науковий світ. – 2003. – № 4. – С. 4-6.
7. ЮНЕСКО (Новый курьер). – 2002. – Октябрь. – С. 8.
8. Соловьев А. И. Коммуникация и культура, противоречия поля политики // Политические исследования. – 2001. – № 6. – С. 6-17.

Недбай В. В., МНУК

КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ

В статье рассматривается понятие коммуникации органов государственной власти. Уточнены функции коммуникации. Выявлены акторы коммуникации. Рассмотрены особенности взаимодействия власти и СМИ.

The concept of communication of public authorities is examined in the article. The functions of communication are specified. The actors of communication are exposed. The features of co-operation of power and mass communication media are considered.

Актуальність статті обумовлена тим, що в демократичній державі влада не може ефективно функціонувати без взаєморозуміння та конструктивної взаємодії із громадянським суспільством, яке являє собою безліч самодіяльних, незалежних від держави соціальних груп і індивідів (громадян), самостійно захищаючих свої інтереси.

Мета статті: розглянути поняття й сутність комунікацій органів державної влади. Виходячи з поставленої мети, необхідно вирішити такі дослідницькі завдання: дати визначення комунікації органів державної влади; уточнити функції державної комунікації; виявити акторів даного процесу; розглянути особливості взаємин влади й ЗМІ.

Як відомо, багато політологів розглядають владу як систему комунікаційних відносин. На їх думку, влада – це система комунікацій між різними її суб'єктами. А однією з базових характеристик сучасної влади в соціумі вважається її здатність до комунікації: з суспільством у цілому, елементами громадянського суспільства, світовим співтовариством. Суб'єктом комунікації є влада, яка й організовує комунікацію. Без цього влада не могла б здійснювати свої політико-управлінські функції.